

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ของผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดพะเยา ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และเพื่อศึกษาถึงปัญหาตลอดจนข้อเสนอแนะที่มีต่อการได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจังหวัดพะเยา

ในการศึกษาครั้งนี้ประชากรคือผู้ผลิตชุมชนจังหวัดพะเยาที่ยื่นขอการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ช่วงระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2549 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2551 จำนวน 190 ราย โดยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษา ข้อมูลทั่วไปของ ประชากร ผู้ยื่นขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68.4 มีอายุในช่วง 46 – 60 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.6 รองลงมา มีอายุในช่วง 31 – 45 ปีคิดเป็นร้อยละ 24.8 ลักษณะการประกอบกิจการเป็นประเภทกลุ่มอาชีพ/กลุ่มชุมชน คิดเป็นร้อยละ 85.8 รองลงมาเป็นผู้ผลิตรายเดียว คิดเป็นร้อยละ 12.6 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 49.5 ประกอบอาชีพทำผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นอาชีพหลัก คิดเป็นร้อยละ 62.1 มีระยะเวลาดำเนินกิจการในช่วง 4 – 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมา มีระยะเวลาดำเนินการ 7 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.2 จำนวนแรงงานในปัจจุบันมีจำนวน 6 – 10 คน คิดเป็นร้อยละ 34.2 มีลักษณะการทำงานโดยทำการผลิตทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 41.0 ประเภทผลิตภัณฑ์ที่ดำเนินการผลิตส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก คิดเป็นร้อยละ 43.7 รองลงมาเป็นประเภทผ้า เครื่องแต่งกาย คิดเป็นร้อยละ 25.3 แหล่งที่มาของวัตถุดิบโดยมากซื้อวัตถุดิบในท้องถิ่นจังหวัดพะเยา คิดเป็นร้อยละ 75.3 โดยมีจำนวนเงินทุนในการประกอบกิจการอยู่ระหว่าง 1,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมา มีจำนวนเงินทุน 25,001 – 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.4 และมียอดจำหน่ายผลิตภัณฑ์โดยเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 1,000 – 5,000 บาท ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 66.8

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ของผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดพะเยา โดยใช้แบบจำลองโลจิท (logit model) ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นสูงสุด (maximum likelihood estimates : MLE) และเทคนิคการวิเคราะห์โดยวิธี Marginal effects ผลการศึกษาได้ค่า log likelihood function เท่ากับ -45.6895 ค่า restricted log likelihood เท่ากับ -125.0409 ค่า Chi-squared เท่ากับ 158.7029 ค่า McFadden R² เท่ากับ 0.6346 และค่าความถูกต้องของการทำนาย เท่ากับ 90.52 % พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ของผลิตภัณฑ์ชุมชนจังหวัดพะเยา ของประชากรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99% ได้แก่ การตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้แก่อาชีพหลัก ลักษณะการทำงาน ประเภทผลิตภัณฑ์ ที่ทำการผลิต การพัฒนาบุคลากร การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ ที่ระดับความเชื่อมั่น 90% ได้แก่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์

การตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ หากผู้ขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์มีการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ โดยอาจมีการตรวจสอบวัตถุดิบ มีการตรวจสอบในระหว่างการผลิต หรือมีการตรวจสอบสินค้าสำเร็จรูปแล้ว จะมีโอกาสในการได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 52.90

การพัฒนาบุคลากร ถ้าผู้ขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ได้รับการพัฒนาบุคลากรหรือฝึกอบรมพนักงานแล้ว โอกาสในการได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 43.03 เนื่องจากทำให้บุคลากรหรือพนักงานในกิจการได้รับการความรู้และประสบการณ์ สามารถควบคุม ขบวนการผลิต และตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ ทำให้ผลิตสินค้าได้อย่างมีคุณภาพ

การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ ถ้าผู้ขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ แล้ว โอกาสในการได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 41.05 เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐ ได้มีโครงการส่งเสริมพัฒนาผู้ผลิตชุมชน ให้ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ โดยการจัดฝึกอบรมให้ความรู้เพื่อยกระดับคุณภาพ ผลิตภัณฑ์ชุมชน มีการให้คำปรึกษาแนะนำผู้ผลิตชุมชนให้สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพได้ดีขึ้น

ประเภทผลิตภัณฑ์ ที่ทำการผลิต ถ้าผู้ขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ทำผลิตภัณฑ์ ประเภทผ้า เครื่องแต่งกาย และประเภทเครื่องใช้ เครื่องประดับตกแต่ง ศิลปะประดิษฐ์ และของที่ระลึกแล้ว โอกาสในการได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.27

ลักษณะการทำงาน ถ้าผู้ขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ทำการผลิตสินค้าอย่างต่อเนื่อง ตลอดทั้งปีแล้ว โอกาสในการได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 28.85 เนื่องจาก ผู้ผลิตชุมชนจะมีประสบการณ์ทักษะความชำนาญในการด้านผลิต มีการปรับปรุงขบวนการผลิต และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการผลิต ทำให้สินค้ามีคุณภาพ

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ถ้าผู้ขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ แล้ว โอกาสในการได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 28.37 ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หรือเทคนิควิธีการผลิต ทำให้ผลิตภัณฑ์มีความสวยงามและมีคุณภาพที่ดีขึ้น หรือการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เพื่อให้สามารถรักษาคุณภาพของสินค้าได้ ซึ่งจะส่งผลทำให้ผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองมาตรฐาน

อาชีพหลัก ถ้าผู้ขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ทำผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นอาชีพหลักแล้ว โอกาสในการได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 28.35 ทั้งนี้เนื่องจากผู้ผลิตชุมชนจะมีประสบการณ์ในด้านการผลิต ทำให้สามารถผลิตสินค้าได้อย่างมีคุณภาพ

ผลการศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะ ต่อการได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ของผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดพะเยา สำหรับในด้านปัญหาต่อการได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ พบว่าผู้ผลิตชุมชนยังขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการผลิตสินค้าเพื่อให้ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และมีความเห็นว่า ระยะเวลาในการ พิจารณารับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ใช้เวลานาน สำหรับข้อเสนอแนะต่อการได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มีความเห็นว่าควรมีบริการให้คำปรึกษา แนะนำในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท และควรดำเนินการจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดพะเยา

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ของผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดพะเยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และเพื่อศึกษาถึงปัญหาตลอดจนข้อเสนอแนะที่มีต่อการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ของผลิตภัณฑ์ชุมชนจังหวัดพะเยา ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษา ควรจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และปรับปรุงในส่วนที่มีข้อบกพร่องในการดำเนินงานด้านการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัดพะเยาให้ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะความเห็นต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจังหวัดพะเยา และกระทรวงอุตสาหกรรม ดังนี้

1) จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ มีผลต่อการได้รับรองมาตรฐานชุมชน ดังนั้นกระทรวงอุตสาหกรรม ควรดำเนินการสุ่มตรวจคุณภาพผลิตภัณฑ์ที่

ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยเจ้าหน้าที่ของกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อกระตุ้นให้ผู้ผลิตมีการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ และรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง

2) จากการศึกษาพบว่า การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับรองมาตรฐาน ของผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดพะเยา ดังนั้นกระทรวงอุตสาหกรรม ควรจัดโครงการพัฒนาระดับผู้ผลิตชุมชนให้ได้การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง และในประเภทผลิตภัณฑ์อาหาร เครื่องดื่ม สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหารและยา ควรมีการบูรณาการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ เช่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานเกษตรจังหวัด ซึ่งสามารถร่วมมือกันส่งเสริมผู้ผลิตชุมชนให้ดำเนินการผลิตสินค้าอย่างมีคุณภาพ ปลอดภัย ต่อผู้บริโภค จนได้รับการรับรองมาตรฐานต่อไป

3) จากการศึกษาพบว่าการพัฒนาบุคลากร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับรองมาตรฐาน ของผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดพะเยา โดยการเสริมสร้างความรู้ให้แก่ผู้ผลิตชุมชน ควรเน้นเพิ่มทักษะในการแก้ไขปัญหาในการผลิตที่ทำให้ไม่ผ่านเกณฑ์ด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์และปัจจัยด้านคุณภาพที่ผู้ผลิตต้องมีการควบคุมในการผลิต ซึ่งจะทำให้ผู้ผลิตชุมชนได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามที่ผู้บริโภคต้องการ ตลอดจนสามารถพัฒนาระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนและกระบวนการผลิต อันจะส่งผลให้ผู้ผลิตได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และช่วยสร้างรายได้ให้กับผู้ผลิตชุมชนต่อไป โดยกระทรวงอุตสาหกรรม ควรจัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐาน เพื่อส่งเสริมให้ผู้ผลิตชุมชนที่ยื่นขอรับรองมาตรฐานแล้วแต่ผลิตภัณฑ์ไม่ผ่านการทดสอบ หรือผู้ผลิตชุมชนที่ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ให้เข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐาน โดยควรมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

- จัดฝึกอบรมการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนและกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐาน ให้แก่ผู้ผลิตชุมชนจังหวัดพะเยา แยกตามประเภทผลิตภัณฑ์ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรกเป็นผู้ผลิตประเภทอาหาร เครื่องดื่ม และสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหารและยา สำหรับกลุ่มที่สองเป็นผู้ผลิตประเภทกลุ่มผ้า เครื่องแต่งกาย และของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก เนื่องจากผลิตภัณฑ์ในแต่ละประเภทมีเกณฑ์ด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์และปัจจัยด้านคุณภาพที่ผู้ผลิตต้องมีการควบคุมในการผลิตที่แตกต่างกัน

- จัดฝึกอบรมการแก้ไขปัญหาในการผลิต และปัจจัยด้านคุณภาพที่ผู้ผลิตต้องมีการควบคุมในการผลิต ซึ่งจะช่วยให้ผู้ผลิตชุมชนสามารถพัฒนาระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนและกระบวนการผลิต อันจะส่งผลให้ผู้ผลิตที่มีคุณภาพที่ดี และได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนต่อไป

- จัดกิจกรรมให้บริการคำปรึกษาแนะนำในกระบวนการผลิตให้แก่ผู้ผลิตชุมชน จังหวัดพะเยา โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในแต่ละประเภทผลิตภัณฑ์ โดยให้คำแนะนำและ ข้อเสนอแนะปรับปรุงกระบวนการผลิต เพื่อให้ผู้ผลิตสามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ จนทำให้ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ภายหลังเข้าร่วมกิจกรรม

- เจ้าหน้าที่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด ควรออกตรวจเยี่ยม ติดตามประเมินผล ขบวนการผลิตของผู้ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อให้คำแนะนำในกระบวนการผลิต เน้นให้ผู้ผลิตมีการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งกิจกรรมนี้จะเป็นการ กระตุ้นให้ผู้ผลิตสามารถรักษาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพที่ดีอย่างต่อเนื่อง

4) หากกระทรวงอุตสาหกรรมมีนโยบายที่จะเน้นการเพิ่มจำนวนผู้ได้รับการรับรอง มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนเพิ่มมากขึ้น ควรเน้นส่งเสริมผลิตภัณฑ์ผ้า เครื่องแต่งกาย และ สิ่งประดิษฐ์ ของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก เนื่องจากเป็นประเภทผลิตภัณฑ์ที่สามารถผ่านเกณฑ์ รับรองคุณภาพได้มากกว่าประเภทอาหาร โดยเน้นการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้ผลิตชุมชน ในการผลิต สินค้าที่มีคุณภาพที่ดีอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น

5) กระทรวงอุตสาหกรรมควรเน้นปรับปรุงความรวดเร็วของการขอรับรองมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยมีการปรับปรุงลดระยะเวลาดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน และควรมีการแจ้งผล การดำเนินการในแต่ละขั้นตอนให้ผู้ขอรับรองมาตรฐานทราบด้วยความรวดเร็ว เพื่อให้ผู้ขอการ รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนมีความพึงพอใจในการรับบริการเพิ่มมากขึ้น

6) เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการงานรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ควรสร้างความเข้าใจ แก่ผู้ขอรับรองมาตรฐานเกี่ยวกับขั้นตอนการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และให้ คำปรึกษาแนะนำเพื่อเตรียมความพร้อมผู้ผลิตชุมชนในการยื่นขอรับรองมาตรฐานซึ่งจะทำให้เกิด ความสะดวกรวดเร็วในแต่ละขั้นตอนมากยิ่งขึ้น

5.2.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้มีข้อจำกัดในการศึกษาวิจัยด้านเวลาที่ค่อนข้างจำกัด อีกทั้ง เป็นการศึกษากับกลุ่มผู้ผลิตชุมชนจังหวัดพะเยาที่ยื่นขอการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ในปี พ.ศ. 2549 – พ.ศ. 2551 เท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเพิ่มเติม โดย สอบถามจากผู้ยื่นขอการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนทั่วประเทศ ในภาพรวมทั้งระบบ โดย ข้อมูลที่ได้จากผู้ขอการรับรองมาตรฐานจะเป็นภาพรวมที่ส่งผลให้หน่วยงานสามารถนำมาพัฒนา ปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินงาน และการให้บริการด้านการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนให้แก่ ผู้ขอรับบริการได้ดีมากยิ่งขึ้น